

GIEren erantzuna

1.— Zer eritzi duzue EIKeri buruz? Zuen ustetan, zeintzu dira proiektu honen alde positiboenak eta negatiboenak?

Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako Ikastolen Elkarteen eritziak, Ikastolen normalizazioari buruzkoak hain zuzen, arazo honetaz plazaratu ditugun bi dokumentuetan agertzen dira: «Ikastolen normalizazioari buruzko oinarrizko gogaetak» eta «EZELO eta Ikastoletako Lege-Projektuaren azterketa». Hemen esaten ditugunak norbaitek zehatzago aztertu nahi baditu, iturri horietara jo beza.

Hasieratik argi agertu nahi dugu, Eusko Jaurlaritzak onetsi eta Legebiltzarrera bere tramitaziorako igorri duen Ikastolen Estatutu Juridikoaren Proiektu-Legea (EIKE), ez dela guk nahi duguna. EIKeri buruzko gure eritzia argiago geldituko da, guk nahi ditugun etorkizuneko Ikastolak eta Euskal Eskola Publikoa, gaur egungo Ikastolen jarraipena izan beharko luketela aurretik esaten badugu, eta ez EZELOren jarraipena, EIKeren gestio-organoeetan, neurri haundi batetan, gertatzen den legez.

Jarrera honek baditu bere arrazoiak. Euskal Herrian dauden ikastetxe-motetatik, batenbatek Euskal Eskola Publikoaren ezaugarriak betetzen baditu, hori Ikastola dela begi-bistan dago. Fun-tsezko diren ezaugarriak: euskalduna, gestio demokratikoa eta pluraltasuna, Ikastola bezala betetzen duenik ez bait dago beste-rik. Beste bi ezaugarriak, publikoa eta doakoa izateak dira. Ez dago Eskola Publikorik eskolaren titularitza eta mantenua Erakunde Pu-blikoren batek ez baditu bereganatzen. Ikastolak orain arte, nahiz eta kanpotik indarkeriaz ezarritako legeen arabera pribatuak izan, gurekiko, eskubidezko ikastetxe publikoak berak izan dira. Euskal

Herriko egoera normalizatu batetan, Erakunde Publikoak, publiko eta doakoak izateko aukera zor liokete Ikastolari, EZELO eta antzeko legeak irenstera behartu gabe, baina badirudi garai hori ez dela oraindik iritsi.

Halere, gero azalduko ditugun arrazoiengatik, hau da, sare bakarra gaur gaurkoz ez delako posible, EIKeren irtenbidea, nahiz eta aurrean aipatu ditugun akatsak hor egon, irtenbiderik onena dela derizkiogu.

Laburtuz, EIKeren alde positiboak eta negatiboak gure eritziz hauek dira:

Alde onak:

- Ikastolei publiko eta doakoa izateko hurbiltze aukera (eta nahi dutenei pribatu bezala segitzeko aukera) ematea.
- Euskaraz ematen den irakaskuntzan jarraitzeko segurtasuna eta sendotzeko ahalbidea.
- Ikastolak, herriaren laguntzaz sortutako ondareak beretzako gorde ditzake, erabilpenaren eskubidea erakunde publikoeti utziaz, baina jabegoa galdu gabe. Era honetara, ikastolen ondakinak ez lirateke Administrazioaren eskuetara pasako.
- Ikastoletan gaur egun dagoen gestio- eta organizazio-aldetikako jokaera hain ezberdinak batuko ditu, koherentzia haundia goa emanez eta ikastolak beren artean konparagarriagoak bihurtuz.

Alde eskasak:

- EIKE egiteko era. Lege-Projektua egiterakoan ez gara kontuan hartuak izan.
- Ikastoletako ordezkariak EIKeren Kontseilu Nagusiaren barnean duten errepresentazio kaskarra (14tik, 3).
- Koherentzia-falta ikastolen funtzionamenduko organigraman.
- Zehaztasun-falta organoen definizioan eta beraien funtzioetan.
- EZELO edo LOECeren muga barnean egina izana.
- Euskadiko indar ezberdinek onartua ez izatearen arriskua.

Alde argitu gabeak:

- Transitorioa izatea, Euskal Eskola Publiko bakarraren tarteko pauso bat izanik.
- Irakaslegoaren lanpostua segurtatzea, EIKEko funtzionari bihurtuz, dauden lekuetan jarraitzeko eta orain arte dituzten eskubi-deak mantenduz.

Nahiz eta eskutan dugun Lege-Projektuak ondoko puntuok ez dituen jasotzen, Hezkuntza Sailarekin izan ditugun elkarrizketetan hitzeman zaigu erabateko Legean jasoko direla.

Puntu nagusiak laburbilduz:

- *Eusko Jaurlaritzak onetsi eta Legebiltzarrera bere tramitazioarako igorri duen Ikastolen Estatutu Juridikoaren Projektu-Legea (EIKE) ez da guk nahi duguna.*

Halare, sare bakarra gaur gaurkoz ez delako posible, irtenbiderik onena dela derizkiogu.

2.— Ikastolen normalizazioa dela eta, egin dituzuen oinarriko kontsiderazioetan gauza pare bat argi eta garbi utzi nahi duzue. Gehixeago zehaztea nahi genuke orain:

a) Sare bakarra gaur gaurkoz ez dela posible diozue. Zeintzu dira zuen ustez eragozpenak?

b) Sare bakar hori gerora behar beharrezkotzat jotzen duzue. Honi begira bi galdera:

— EIKeren proiektuak honetarako biderik ematen al du?

— Integrazio-plangintza proposatzen duzuenek, nola bideratu beharko litzateke hori «anexiorik» ez dadin gerta? Gaur bertan zer pausu eman beharko litzateke? Zer egin batipat erdal irakasleekin?

— Partaideen «kotsentsua» esijitzen duzue zuek. Posible al da kotsentsu hori, eta nola?

Euskal Eskola Publikoen sare bakarra izatearen garrantzia eta

beharra uka ezinezkoa da. Eskola Publikoen sare bikoitza mantendu nahi izateak, sendar litzake orain artean alde guztietatik begiratuta ere hain kaltegarri izan zaizkigun ikastola eta eskola estatuen arteko diferentziak, espak eta era askotako etsaigoak. Baita ere egia da hezkuntz sare publiko bikoitza diskriminazio sozial, ideologiko eta linguistikoen iturri izan daitekeela. Halere, ez dugu uste, arazoa, sare bakarra izateko borondaterik dagoen ala ez, beharrezko den ala ez, diskriminaziorik sortu lezakeen ala ez jakitean dagoenik, zer-nolako sare bakarra nahi dugun eta posible den ala ez lortzea jakitean baizik.

Ikastolak sortu arte Euskal Herriko irakaskuntza publikoan sare bakarra izan dugu, baina hizkuntz eta kultur kolonialismoa transmititzen zituen sare bakarra. Ikastolak sortuz geroztik sare bakarra beti izan da posible. Eskola estataletan beti izan dira irakasle euskaldunak. Diktaduraren ondoren ere eskola horiek nolabait alda zitezkeela sinetsiz bertan parte hartu izan dutenak eta horietako plazen jabe egiten saiatu direnak beti izan dira eta geroari begira irakasle euskaldunak ugaldtu eta plaza horien jabe egiten saiatu behar zela aldarrikatu dutenak beti izan dira. Halere, beste eskola-mota bat sortzeari ekin zitzaion eta gehienek ikastoletara jo dute.

Sare bakarraren arazoa, besterik gabe planteatzea, sofisma bat izan daiteke, bapatean euskaldun sare publiko bakarra ez bada garrantizatzen. Sare bakarra ikastolak sortu aurretik bezalaxe, gaur ere posible da, baina Euskal Eskola Publikoen sare bakarra oraingoz ez da posible. Labur, eragozpenak aurkeztera goaz:

- Euskal Eskola Publikoaren sare bakarra bi zutabetan oinarritu behar da: ikastola eta eskola transferituetan eta bien arteko batasun-prozesuaren fruitu izan behar du, ez bata bestea anexionatzearen fruitu.
- Gaur gaurkoz Eusko Legebiltzarrak ez du konpetentziarik eta indar politikorik Euskal Eskola Publikoa sortzeko beharrezko liratekeen legeak arautzeko. Lege-baldintza hauetan, gaur egun sare bakarra izatekotan, estatal-eskualdatuetan urtu eta desegin beharko genuke, Espainiako Parlamentuak Estatuko eskola publiko guztientzat dituen baldintza berdinetan.

Ondorioak:

— Espainiako Parlamentuaren menpekotasun haundiagoan

jartzea, Euskal Eskola Publikoaren aldeko oso pauso koxkorra dela deritzogu.

- Ikastolak sortu dituen barneko gestio- eta partizipazio-motak desegiten dira.
- Irakaslego guztiak oposizioetatik pasa beharko du.
- Titulurik gabekoak: Eskolaurreko diplomatuak, etab... oposizioetatik pasatzerik ez dutenez gero, ezingo dute beren lanpostua mantendu.
- Oposizioa gaitutuko luketen irakasleak lekuz aldatzeko arriskuan gelditzen dira, orain arteko irakasle-batzak apurtuz.
- Aintzinasunezko eskubideak galtzen dituzte.

Lege-baldintza hauetan transferitutako eskolekin orain sare bakar bat eginez gero, urte askotako borrorak eta lorpenak arriskuan jartzen ditugu.

- Baina aurrekoa bezain inportantea edo inportanteagoa den beste arazo bat dago. Pentsa dezagun beste egoera politiko batetan gaudela eta Eusko Legebiltzarrak LOECE euskalduna eta Euskal Eskola Publikoko funtzionarien gorputza arautzeko ahalmenak badituela. Baldintza horietan ere sare bakarra izateak prozesu baten fruitu izan beharko luke. Ahaztu ezin ditzakegun datu objektiboak hor daude —transferituetako irakaslegoaren % 80 baino gehiagok oraindik ez daki euskaraz, adibidez— eta herriz herri ikastola eta transferituen arteko, nahiz fusionatutako ikastetxe-barrutan dauden tirandurak hor daude. Gaurregungo baldintza objektibo eta psikologikoetan oinarriturik, sare bakarra, nahiz eta asmo oso ederra izan, ezinezkoa da. Sare bakar hori osatzeko integrazio-plangintza bat egitea proposatzen dugu; ikastola eta eskola transferituen artean egingo den integrazio-plangintza, Euskal Eskola Publiko bakarraren diseinuaren arabera, bitarteko pausoak eta epeak markatuko dituen plangintza. Behetik gora bultzatuko den lana izan beharko du, gaurregun dauden ezberdintasun eta erresistentziak aurrez aurre errealismoz begiratuko duena. Era honetara sare bakarra berez etorriko den fruitua izango da.

Puntu nagusiak laburbilduz:

- *Euskal Eskola Publikoen sare bakarra izatearen garrantzia eta beharra uka ezinezkoa da.*
- *Gaur gaurkoz Eusko Legebiltzarrak ez du kompetentziarik eta indar politikorik Euskal Eskola Publikoa sortzeko beharrezko liratekeen legeak arautzeko.*

Lege-baldintza hauetan, gaurregun sare bakarra izatekotan, estatal-eskualdatuetan urtu eta desegin beharko genuke, Espainiako Parlamentuak Estatuko eskola publiko guztientzat dituen baldintza berdinetan.

- *Gaurregungo baldintza objektibo eta psikologikoetan oinarriturik, sare bakarra, nabiz eta asmo ederra izan, ezinezkoa da.*

3.— Gogorki kritikatzan dute ezker taldeek EIKEn gurasoen ematen zaien jokia (bereziki Biltzarre Orokorrean eta Pertsonal-Batzordean).

Gurasoen ordezkariak duzuenek, nola ikusten duzue zuek auzi hau?

Galderari erantzun aurretik ohar pare bat:

— Ikastolen Elkarteak edo Federazioak ez dira gurasoen ordezkariak, ikastoletako batzordearenak baizik, bailara bakoitzak, ikastoletako batzordeetako elementuen arteko Talde Bateragilea osatzen dute. Bailara bakoitzak askatasun osoa du bere ordezkariak aukeratzeko: guraso izan ala irakasle.

Tamalez, irakasleen errepresentazioa Ikastolen Elkarteo Talde Bateragilean ez da behar adinakoa. Zergatik? Irakasleen errepresentazioa ikastoletako gestio-organismoetan txikiegia delako?

Nahiz eta gaur egun irakasleen errepresentazioa ikastoletako gestio-organismoetan, gutxienez, % 25koa izan (Ikastolen Titulartasun Ofizialerako erabaki gehigarriak), gure ustez haundiagoa izan beharko luke.

Irakaslea nahiko nekaturik dagoelako bere ikastolan dituen

irakaskuntz arazoetaz eta arazo berdintsuetan aritzea aspergarria egiten zaiolako?... Ez dakigu, baina edozein erataraz argi utzi nahi dugu arazoa ez dela Ikastolen Elkartearen Estatutuarena, besteren bat baizik.

— Bestetik, ezker taldeek, EIKEko Biltzarre Orokorrean eta Pertsonal-Batzordean gurasoei ematen zaien aginpidea salatzen duela esaten da. Irakasleen joera, nahiz ezkerrekoak eta nahiz eskubikoak, askatasun osoa nahi izatea da eta ezkerrekoak bezain sutsuak dira honetan eskubikoak. Gurasoen joera, aldiz, nahiz ezkerrekoak eta nahiz eskubikoak, zenbat eta seme-alaben heziera kezkatuagoak egon, orduan eta gehiago eskoletako gestioan parte hartu nahi izatea da. Gurasoen parte-hartzearen arazoa ez da argitzen ezker-eskuin hontzeptuetatik, hezkuntzaren filosofia-tik baino.*YGurasoek, irakasleek eta gizarteak jasotzen dute haurren hezkuntzaren ardura. Hezkuntz komunitate honek eskolaren gestio-organoe-tan parte hartu behar duela inork ez du zalantzan jartzen. Arazoa honetan dagoenik ez dugu pentsatzen, estamentu horien parte-hartzea non eta nolakoa izan behar duen erabakitzean baizik. Gure eritziz, gizarteak erakunde publikoen bitartez, guztientzat jartzen dituen aranak ondo betetzen direla ziurtatu behar du ikastetxe bakoitzaren barnean, baina ikastetxe bakoitzari ahal den autonomiarik haundiena emanik gestio aldetik. Ez zaizkigu batere atsegin ezagutu ditugun ikastetxe estatalen, eta orain transferitu direnen funtzionamendu burokratiko eta itxiak.

Bestetik, gurasoen lekua irakaslegoarena bezain inportantea dela deritzogu. Ez zaigu ezta ere atsegin ezagutu ditugun aipatu ikastetxeetan, gurasoek duten partaidetza; izan ere, praktikan informazioa jasotzera eta kontsultatuak izatera mugatzen bait da. Honekin ez dugu esan nahi estamentu bakoitzak bere nortasuna izan behar ez duenik. Irakasleen batzak eta gurasoen kontseiluak, bakoitzak bere funtzionamendu guztiz autonomia izan behar dute, baina erabakiak hartzerakoan, erakunde publikoen, gurasoen eta irakasleen ordezkarietaz osaturik dauden gestio-organoe-tan hartzen direla, baldin eta Guraso- eta Irakasle-Batzei erabaki konkretu batzuk hartzeko ahalmena delegatzen ez bazaie.

Azkenik, gestio-organoe-tako partaidetza-arazoa inguratzerakoan, ikasleak ezin ditzakegu ahaztu. Hezkuntza, azken batean, autonomi prozesu bat denez, ikasleek beren buru-jabetasunaren

aprendizaia ikas dezaten, dagozkien lekuetan eta adinaren araber, erabakietan parte hartu behar dute.

Puntu nagusiak laburbilduz:

- *Gurasoen parte-hartzearen arazoa ez da argitzen ezker-eskuin kontzeptuetatik, bezkuntzaren filosofiatik baino.*
- *Gurasoen lekua irakaslegoarena bezain inportantea dela deritzogu.*

4.— Euskal Eskola Publiko batetan nola ikusten duzue Federazioen egitekoa eta etorkizuna?

Euskal Herriko orain arteko eskubidezko Euskal Eskola Publiko baten bat baldin bada, hori Ikastola da. Federazioak, ikastolek sortu zituzten eta ikastolen ordezkariak jasotzen dute beraien interes pedagogiko, linguistiko, ekonomiko eta instituzionalak zaintzeko. Ikastolak eskubidez direna, legez ezagutzen zaien orduan, bidezkoa da Ikastolak sortu dituen erakundeak ere beraien ordezkariak jasotzen jarraitzea, ikastolek zeregin hori Federazioen eskuetan delegatzen duten neurrian.

Sortuko den erakunde publikoan ikastolen ordezkariak jasotzeaz aparte, (kasu!: guk nola ikusten dugun Federazioen egitekoa eta etorkizunaz ari gara, horrek ez du esan nahi honela izango denik), Federazioen eginkizuna izango dela deritzogu, orain arte bezala, zerbitzuak eskaintzea: ikas materialgintza, irakasleen prestakuntzarako ikastaldiak, berreziketako koordinazio-zerbitzua, ikus-entzunezko didaktika baliabideak: bideoa, ikerketak, ebaluazio-zerbitzua, ikastoletako administraziorako ordenadore zerbitzua, material fungible eta pedagogikoaren banaketa, udalekuak, bertsolaritza irakaskuntzan... eta geroago ere ikastolek eskatuko dituzten gainerako zerbitzuak.

Bestetik, ahaztu ezin dezakegun beste arazo bat badago. Gaurregun Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako Ikastolen normalizazioaz ari gara, baina Euskal Eskola Publikoaz ari garenean eta hainbat Eskola Publiko bakarraz jo eta ke arrazoi guztiarekin ari garenean, ezin dugu ahaztu Nafarroa eta Ipar Euskadiko Ikastolen egoera.

Orain arte, euskal irakaskuntzaren koordinazio-lana Federazioek bete dute, gerora begira ere Federazioen iraupena beharrezkoa izango da euskarazko irakaskuntza Euskal Herri osoan bultzatzeko.

Azkenik, egoera politikoen gorabeherak aski ezagunak zaizkigu: atzo batzuk, gaur beste batzuk, eta bihar... zer? Ikastolen projektua herri oso baten projektua denez, egoera politiko faboragarri, baina aldagarri batetan ezin daiteke finka; ezta ere desaprobatu, jakina. Euskararen egoera ez dago ziurtatuta, ez legez (ikus, adibidez, Espainiako Konstituzioaren 3. artikulua eta Euskararen Normalizazioaren Legearekin gertatu dena), eta oraindik okerragoa dena, ezta ere eguneroko harremanetarako komunikaziorako hizkuntza legez. Herri baten hizkuntza eta herri honek, beste edozein herri bezala bere hizkuntza eta kultura irakaskuntzaren bitartez ziurtatzeko duen eskubidea alderdi politikoen gaintik ala azpitik, baina guztion eskubide bat denez, gerora begira eta Ikastolen Elkarte edo Federazioa bezalako erakunde zabalak beharko dira Euskal Irakaskuntzaren iraupena eta zabalpena ziurtatzeko.

Puntu nagusiak laburbilduz:

- *Ikastolak eskubidez direna, legez ezagutzen zaien orduan, bidezkoa da ikastolak sortu dituen erakundeak ere beraien ordezkaritza jasotzen jarraitzea.*
- *Federazioen egitekoa izango da orain arte bezala zerbitzuak eskaintzea.*
- *Euskal Eskola Publiko bakarra, Nafarroa eta Ipar Euskadiko ikastetxeek, batean elkartzen garenean izango da. Bitartean Federazioen iraupena beharrezkoa izango da euskarazko irakaskuntza Euskal Herri osoan bultzatzeko.*
- *Egoera politikoen gorabeherak aski ezagunak zaizkigu...*

Ikastolen projektua herri oso baten projektua denez, gerora begira Ikastolen Elkarte bezalako erakunde zabalak beharko dira Euskal Irakaskuntzaren iraupena eta zabalpena ziurtatzeko.